

مرور

کرونا در بستر جهانی‌سازی

• کلاوس شواپ، بنیان‌گذار مجمع جهانی اقتصاد و تیسرهٔ ماله‌ره، دستیار اجرایی مؤسسه مانگلی وراومتر نویسندگان کتاب «کووید-۱۹:بازنظیم بزرگ» بر این باورند که جهان هرگز دوباره به وضعیت عادی پیش از همه‌گیریِ کرونا بازنخواهد گشت. آثار همه‌جانبه همه‌گیری، فرایندهای مقابله با آن، تأثیر اقدامات کشورها و نهادهای بین‌المللی برای جلوگیری و مهار آن و پیامدهای این اقدامات چنان وسیع، عمیق و تاریخی‌اند که در افق آن، دورانی جدید برای تمدن بشری آغاز خواهد شد. در این کتاب عنوان می‌شود همه‌گیری کووید-۱۹ در زمانس ۲۰۱۹ با درهم‌شکستن ظرفیت‌های مقابله با چنین فاجعه‌هایی در سراسر دنیا نشان داد حکمرانان کنونی جهان چندان به ظرفیت‌های ریسک‌های فاجعه‌بار و توان دفاعی کشورها و عرصه‌های جهانی حکمرانی اشراف نداشته‌اند.

کتاب این مدعا را پیش می‌کشد که جهانی‌سازی مدت زیادی مشروع و موجه تلقی می‌شد؛ چراکه سودبرندگان آن بیشتر از زیان‌دیدگان‌شان بودند؛ ولی امروز این استدلال به دو دلیل قانع‌کننده نیست، یکی به‌خاطر شکل‌گیری نوعی از آگاهی اجتماعی به‌ویژه در نسل جوان و دوم به این‌خاطر که امروز دیگر نمی‌توان طرح و سیاست‌هایی را پیش برد که بخشی از جاعده آن سوارشدن بر قطار آن محروم بماند. جهانی‌شدن که تا همین چند سال پیش در اجلاس داووس به‌عنوان پدیده و روندی مثبت و غیرقابل بازگشت مورد بحث و استقبال بود، حالا از نظر نویسندگان کتاب که خود دست‌اندرکار اصلی این اجلاس هستند، با تحولات شتابانی که در عرصه‌های اجتماعی و اقتصادی رقم زده، منشا رونق و رواج ناسیونالیسم و ملی‌گرایی افراطی شده است. نویسندگان همچنین به این نکته اشاره می‌کنند که در شرایط کنونی جهانی‌شدن بحران‌های اجتماعی و بحران‌های مربوط به سلامت انسان‌ها افزایش یافته و هم‌زمان فاصله طبقاتی بیشتر شده است. نویسندگان با اشاره به رکود اقتصادی ناشی از کرونا چشم‌انداز آن را با بحران بزرگ و بی‌سابقه سال ۱۹۳۰ مقایسه می‌کنند که البته در صورت عمل و اقدام سریع کل جهان در راستای نوسازی همه ابعاد اجتماعی و اقتصادی جوامع، از آموزش و قراردادهای اجتماعی گرفته تا شرایط کار، ممانعت از این سرنوشت امکان‌پذیر است. در چنین شرایطی همه کشورهای و همه رشته‌های صنعتی، از گاز و نفت تا فناوری‌ها باید مشمول گذار و انتقال بشوند و در یک کلام ما به بازتنظیمی بزرگ برای نظام سرمایه‌داری نیازمندیم.

به عقیده نویسندگان دلایل مختلفی برای چنین تحولی وجود دارد، ولی مهم‌ترین آنها کروناست؛ بیماری همه‌گیری که تاکنون به مرگ چندصد هزار نفر انجامیده (کتاب در ماه‌های اول همه‌گیری نوشته شده)، یکی از بدترین بحران‌ها در نظام درمان عمومی جامعه‌ها در تاریخ معاصر بنیاست. این بحران با توجه به مرگومیری که هنوز در نقاط مختلف جهان دامن می‌زند، چشم‌اندازی را پایان برایش متصور نمی‌توان شد و پیامدهای سنگین و درازمدتی برای رشد اقتصادی، بدهی‌های دولتی و اشتغال و رفاه جوامع دارد. همین حالا هم بدهی‌های دولتی در موقعیتی که هیچ جنگ گسترده‌ای در جهان جاری نیست، به بالاترین سطح در تاریخ معاصر رسیده است و بی‌کاری افزایشی جهش‌وار داشته است. از نظر نویسندگان کتاب، بحران کرونا ناپایداری و ضعف سیستم سرمایه‌داری کنونی را در حوزه انسجام اجتماعی، ایجاد فرصت‌های مساوی برای همه و بهره‌مندسازی همگان از نتایج پیشرفت‌ها برپا کرده است. مسائل و معضلاتی مانند تبعیض و نژادپرستی هم قابل چشم‌پوشی نیستند. نویسندگان همچنین بر این نظرند که بحران کرونا گذار جهانی به دوران انقلاب صنعتی چهارم را تسریع کرده است. انقلاب صنعتی اول از آب و انرژی بخار به‌منظور مکانیزه‌کردن تولیدات استفاده کرد. انقلاب صنعتی دوم از قدرت الکتریسیته به‌منظور تولید انبوه بهره برد. سومین انقلاب صنعتی از علم الکترونیک و فناوری اطلاعات به‌منظور تولید خودکار استفاده کرد. انقلاب چهارم صنعتی پایه‌های انقلاب سوم بنا نهاده شده است و شامل هم‌جوشی فناوری‌های مختلف است که مرزهای زیستی، دیجیتال و فیزیکی را درمی‌نوردد. یکی از محورهای اساسی این کتاب انتقاد به جهانی‌شدن و «سرمایه‌داری مبتنی بر بازارهای بورس» است. کتاب مستعمل بر بخش‌هایی است در توضیح پیامدهای اقتصادی و اجتماعی کرونا و تأثیراتی که بر انسان‌ها و مؤسسات اقتصادی می‌گذارد و اینکه چگونه بر بستر شرایط ایجادشده می‌توان به آیندهٔ بهتری گذر کرد. به عقیده نویسندگان، بیشترین سود بحران کرونا می‌تواند برای محیط زیست باشد، و به این نکته اشاره می‌کنند که همین حالا هم انسان‌ها با توجه و مراقبت بیشتری نسبت به منابع طبیعی دارند و بخشی قابل اعتنا از ۱۰ هزار میلیارد دلاری که دولت‌ها در سراسر جهان برای مهار اثرات منفی کرونا بر اقتصاد اختصاص داده‌اند، قرار است عمدتا به مؤسسات و شرکت‌هایی داده شود که پروژه‌ها و طرح‌های در راستای توسعه فناوری‌های سبز و سازگار با محیط زیست دارند.

بازتنظیم بزرگ کلاوس شواپ و تیسره ماله‌ره ترجمه: علیرضا حسینی نشر نو قیمت: ۷۰۰۰۰ تومان

کووید ۱۹

کووید ۱۹

کووید ۱۹

اندیشه

بحران کرونا و نظام سرمایه‌داری جهانی

بیماری‌های عالم‌گیر در برهه‌های دگرگونی‌های تاریخی

منتقل می‌شود ولی در بدن انسان قدرت واگیری بالایی پیدا می‌کند و کشنده‌تر از ویروس معمولی آنفلوآنزا می‌شود. علت کشندگی آن زمان به قحطی بزرگ بعد

از جنگ و گرسنگی برمی‌گردد. در سطح جهانی بین ۵۰ تا صد میلیون نفر مردند. این تعداد بیش از کشته‌های جنگ است. این مرگومیر در کشورهای پیرامونی مثل هند یا ایران خیلی بالاتر بود. در هند پنج درصد و در ایران ۸ تا ۲۰ درصد مردم از بین رفتند. در اروپا به‌خاطر شیوع و صدمه‌های جنگ، تولید ناخالص ملی شش درصد و در آمریکا فقط یک و نیم درصد پایین آمد. این بیماری عالم‌گیر بیشتر در اروپا اثر گذاشت تا آمریکا و هم‌زمان اقتصاد آمریکا که قبل از جنگ هم برتر بود، به‌خاطر این بیماری عالم‌گیر از اقتصاد اروپا پیشی گرفت و هژمونی سرمایه آمریکا بر سرمایه‌داری جهانی از آن موقع شروع شد.

به جمعیت آن زمان کره زمین واقعا رقم بالایی است. یک‌سوم جمعیت استانبول را کشت. در اروپا ۲۵ تا ۶۰ درصد جمعیت از بین رفتند. طاعون کشاورزی را نیز از بین برد. هشت سال قحطی به دنبال آن آمد و نظام بعدی که ایجاد شد براساس گردش کشاورزی بود یعنی یک سال روی زمین کندی می‌کاشتند، یک سال جویا لوبیا و یک سال زمین را شخم می‌زدند. این کار باوروی لوبیا را بالا می‌برد. با این روش نظام فتودالی پدید آمد که بر اثر آن دهقان به زمین وصل می‌شد. این روند آغاز نظام فتودالی بود و بر اثر آن اروپا و به‌خصوص روم غربی از بین رفتند و عملا کشورهای کوچکی شکل گرفتند که تا آخر قرون وسطا به این ترتیب اداره می‌شدند. در ایران نیز دولت متمرکز شد و زمینداران کلان در هم شکستند و طبقه جدید دهقان یا همان اشرافیت دون‌پایه پدید آمد و اضافه شد به آن سه طبقه دیگر که از قبل وجود داشت: جامعه روحانیون، اشرافیت و عامیون. جاده ابریشم باز شد که تجارت شرق و غرب را برای اولین بار باز کرد. در صد سال بعد که این راه مسدود شد تجار عرب تقویت شدند که زیر پرچم اسلام تا شمال آفریقا و اروپا جلو رفتند؛ بنابراین شروع دوران قرون وسطا را در این زمینه می‌توان دید.

طاعون در انتهایی قرون وسطا

به سال ۱۳۴۶ میلادی که می‌رسیم طاعون دوم به مرگ «سه سیاه» علت آن این طاعون هم جهانگیر بود. کشتی‌های تجاری دولت‌شهرهایی مثل ونیز و جنوا که تجارت مدیترانه را عهده‌دار بودند، طاعون را به همراه موش‌ها به اروپا آوردند و طاعون از آنجا به سایر نقاط تسری پیدا کرد. از غرب تا ایرلند و از شمال تا دانمارک رفت و وارد آسیا هم شد و به خاورمیانه و ایران رسید. در ایران آن زمان ایلخانیان حکومت می‌کردند و داده زیادی درباره آن دوره نداریم. فقط این‌نقطه‌طه به این موضوع اشارتی کرده، ولی اطلاعات چندانی موجود نیست. در آن منطقه هم کشتار زیادی داد و وارد هند شد. در اروپا یک چهارم تا یک‌سوم جمعیت مردند. یک‌دهم روستاها برای همیشه از بین رفتند. جمعیت اروپا در این برهه به ۶۰ سال قبل خود رسید و تا یک قرن و نیم بعد به وضع سابق برگشت. در نتیجه این وضع دگرگونی واقعی در نظام اجتماعی ایجاد شد. چگونه؟ زمین ارزان شد و فتودالیسم تضعیف شد. تجاری که کمتر صدمه‌دیده بودند نتوانستند زمین بخرند و به بخشی از اشرافیت تبدیل شوند، چون جمعیت نیروی کار کاهش یافته بود، تقاضا برای آن بیشتر شد. آنها هم به جای محصول تقاضای دستمزد مالی می‌کردند. سپس به شهرها آمدند و مزد نیروی کار آزادشده بالا رفت. این مزد بالا، ابتکار در تولید را تقویت کرد، بنابراین تجار به انواع و اقسام نوآوری روی آوردند. در جنوب آلمان تاجری هم تولید کتان داشت و هم تجارت کتان و جزء ثروتمندترین آدم‌های اروپا شد. در اروپا تجارت ابریشم جایش را به تولید ابریشم داد؛ بنابراین تجار با سرمایه‌های خود شروع کردند و به صنعت آمدند و دولت مرکزی تقویت شد و قدرت مالیات‌گیری‌اش بیشتر شد. در تمام اروپا شورش‌های دهقانی علیه این قضیه شکل گرفت. به این ترتیب این روند‌ها قبل از قرن ۱۴ در اروپا تسریع شد و افزایش یافت به‌ویژه در اروپای غربی که نظام سرفداری کاملا از بین رفت.

آنفلوآنزای اسپانیایی

اوایل قرن بیستم در سال ۱۹۱۸ که جنگ جهانی اول به پایان رسید، آنفلوآنزای اسپانیایی که در اصل از طریق سربازان آمریکایی آمده بود، در منطقه اروپا به سرعت رشد کرد. این ویروس به‌سرعت پخش شد و در سرتاسر اروپا تا شمال آفریقا و آسیا و ایران و هند به‌سرعت گسترش یافت. این ویروس از خوک و پرند

بود. هرچه دهکده دورتر از شاهراه بود، درصد ایذ در آن کمتر بود. کامیون‌داران هم مثل کارگران معدان سر راه می‌ایستادند و نیازهای جنسی خود را از طریق زنان تن‌فروش تأمین می‌کردند. دهکده‌ای در کنیا وجود داشت که ۸۰ درصد زنان آن مبتلا به آ‌ج‌آوی بودند. بعد این کارگران و رانندگان نزد خانواده‌های خودشان برمی‌گشتند و ویروس آنجا هم گسترش پیدا می‌کرد.

ایذ چگونه به آسیای شرقی و اروپای شرقی رسید؟ در اروپای شرقی یا از طرق توریسسم سگس به‌ویژه در تایلند و کشورهای شبیه آن گسترش پیدا کرد یا از طریق اعتیاد. وقتی اعتیاد و توریسسم سگس را بررسی کنیم، به مقوله پول شاور می‌رسیم. در سال ۱۹۸۰ دو تریلیون دلار پول شناور در جهان وجود داشت. پول شناور به پولی می‌گویند که سرمایه‌گذاری نشده است. این میزان در عرض ۴۰ سال بعد به ۶۰۰ تا هزار ۲۰۰ تریلیون دلار رسید. پول شناور پولی است که از تجارت و قاچاق مواد مخدر و ترافیک‌کردن انسان‌ها به دست می‌آید. تخمین زده شده که حدود سه تا پنج درصد تجارت جهانی از تجارت ترافیک انسان و در واقع ترافیک برده به دست می‌آید. گزارش از سازمان ملل می‌گوید ۲۱ میلیون زن و مرد و کودک الان مشغول این نوع بردی و مشغول بیگاری یا توریسسم سگس هستند. ایذ از طریق استفاده از سرنگ‌های اشتراکی نیز گسترش می‌یابد. به‌این‌ترتیب در آسیای شرقی شیوع بالایی صورت گرفت و به‌خصوص بعد از فروپاشی اردوگاه سوسیالیسم به روسیه و کشورهای اروپای شرقی رسید.

پایمان آن چه بود؟ بر دو اتفاق متمرکز می‌شوم. یکی مسئله دارو است. بعد از اینکه درمان ایذ کشف شد، معلوم شد که این درمان نه‌تنها عمر کسی را که مبتلاست، طبیعی می‌کند؛ بلکه واگیری را هم به‌شدت پایین می‌آورد. بعد از این فشار زیادی به‌خصوص از سمت کسانی که در آمریکا مبتلا به ایذ بودند و قدرت سیاسی زیادی داشتند، به شرکت‌های دارویی وارد شد و آنها را ناگزیر کردند که جواز تولید این داروها را به کشورهای مثل هند و آفریقای جنوبی و جاهای دیگر به صورت اضطراری بدهند که هنوز هم ادامه دارد و به‌صورت داروهای تزریک بسیار ارزان‌تر ارائه می‌شود؛ اما از آن به بعد این رویه درمورد داروهای که اهمیت داشتند، مثل داروی هیپاتیت C که آن هم خودش ویروسی جهان‌گیر است، متوقف شد. هزینه کشف و آزمایش تحقیقات داروها و واکسن‌هایی را که الان برای کرونا استفاده می‌شود، دانشگاه‌ها می‌دهند که یا پول دولتی دارند یا پول خیریه. موقعی که این داروها آماده می‌شود، شرکت‌های دارویی امتیاز تولید را در انحصار خود می‌گیرند؛ بنابراین تولید این دارو ها به خرج مردم است و سودش خصوصی. نکته دوم اشاره‌ای درباره موضوع روان‌شناسی اجتماعی است که به دنبال یک بیماری عالم‌گیر شروع می‌شود. هر بیماری عالم‌گیر ازجمله کرونا هم یک احساس همدردی ایجاد می‌کند و هم یک احساس بی‌اعتمادی ایجاد می‌کند. این احساسات خود دارد و از آن‌ها کاملا می‌توانیم آن را در جوامعی که هستیم، ببینیم. سوی دیگر این بی‌اعتمادی قبول‌کردن ریسک است؛ بنابراین بیماری‌های عالم‌گیر روان‌شناسی اجتماعی را در بعضی مواقع برای مدتی طولانی تغییر می‌دهند. این موضوع درمورد بیماری‌های عالم‌گیر گذشته هم مخصوص ایذ نیز مشاهده شده است. بخشی از این بی‌اعتمادی را امروز در هجویات و مزخرفاتی که در فضای مجازی در گردش است، می‌بینیم.

کووید-۱۹

جهان امروز را می‌توان با مفهوم «تحرك» توصیف کرد؛ تحرك انسان، تحرك کالا، تحرك تولید (تکه‌تکه‌کردن تولید و انجام بخش‌های مختلف تولید در مکان‌های متفاوت) تحرك همه اینها همراه می‌شود پیش رزا لوکزامبورگ گفت در مقابل ما یا سوسیالیسم است یا بربریت. به گمانم الان می‌توانیم این بربریت را دقیق‌تر ترسیم کنیم. تا زمانی که ما طبیعت را به عنوان کالا می‌بینیم، تا زمانی که عرضه به طبیعت می‌دهیم و درهم‌شکستن بی‌مهار طبیعت ادامه داشته باشد، و مهم‌تر از همه تا زمانی که نوع زندگی جمعی ما به طور رادیکال و بنیادی تغییر نکند شاید بشود گفت که آینده ما بربریتی است که از درون یک سلسه بیماری‌های عالم‌گیر جهانی پیش خواهد رفت و با پیروزی بخشی از طبیعت بر بخش دیگری از طبیعت رقم خواهد خورد.

رسید یعنی مزرعه‌ها وسعت شده‌اند و تراکم حیوانات در آنها بیشتر شده است؛ حیواناتی که در هم می‌لولند و طبیعتا نمی‌توانند جدا از حیوانات وحشی مثل پرندگان و موش‌ها باشند. الان در دنیا یک‌ونیم میلیارد گاو، یک میلیارد خوک و ۲۰ میلیارد مرغ و جوجه داریم. نیمی از گوشت جهان در مزارع کشاورزی صنعتی تولید می‌شود. این هم مخزنی بزرگ است برای همجواری حیوانات اهلی و وحشی و تداخل حیوانات و انتقال میکروب و ویروس‌هایی که ناقل آن هستند.

نکنه دیگری که طبیعت تجاوز به طبیعت است، سرمایه‌داری در ذات خود و از ابتدا طبیعت را به صورت کالا نگاه می‌کرده است. کالایی‌کردن طبیعت جزئی از نظام تولید سرمایه‌داری است. تا آنجا که می‌تواند طبیعت را به سود تبدیل می‌کند. اما سرعت این تجاوز در دو، سه دهه گذشته به شدت بالا رفته است. الان همه مکان‌هایی که قبلا بکر بوده هم دارد مورد تعرض قرار می‌گیرد. امروز جنگل‌های آمازون، جنگل‌های آفریقا، جنگل‌های آسیای شرقی، حتی قطب شمال دارد مورد تعرض قرار می‌گیرد. این موضوع انسان را در جوار میکروب و ویروس‌هایی قرار می‌دهد که قبلا با انسان تماس نداشته‌اند و زمینه بیماری‌های عالم‌گیر دیگری را در آینده مهیا می‌کند.

یکی دیگر از منسخصات دوران ما حرکت جمعیت است. در سال ۲۰۱۹ تعداد ۳۳ میلیون نفر انسان از جا و زندگی خود رانده شدند. ۲۸۰ میلیون نفر در کشورهای زندگی کردند که زادگاه خودشان نبوده. حرکت جمعیت چه به صورت پناهنده، چه به صورت مهاجر، چه به صورت حرکت نیروی کار، چه درون کشورها، چه خارج کشورها مدام در حال افزایش است. تخمین زده می‌شود که ۱۰ درصد از جمعیت زمین کوچ کرده‌اند. در این بستر است که کرونا پدید می‌آید. اولین شیوع کرونا اوایل قرن جاری در ۲۰۰۳ بود. کووید -۱۹ ویروسی است که از خفاش آمده. خفاش پستاندارانی است که سیستم ایمنی‌اش این ویژگی را دارد که می‌تواند چندین نوع ویروس در داخل بدن خودش داشته باشد بدون اینکه لطمه‌ای بخورد. یک نوع همزیستی مسالمت‌آمیز بین بدن خفاش و این ویروس‌های مختلف وجود دارد. خفاش واقعا منبع بزرگی از ویروس‌هاست. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش

این ویروس در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از کجا آمده است. ویژگی این ویروس قدرت بالای انتقال آن است. اولین مورد ویروس کووید-۱۹ در ایران دوم بهمن ۱۳۹۸ گزارش شد که فقط کمی بعد از گسترش در ایالات ووهان چین در اوایل آبان بود. مهم نیست که کووید -۱۹ مستقیم از خفاش آمده یا از طریق حیوان دیگری که در بازار ووهان چین فروش می‌رفته یا از طریق ارتباطی با بی‌دقتی در آزمایشگاه ووهان. مسئله مهم این است که این ویروس بسیار شبیه به ویروسی است که ما الان مطمئا می‌دانیم در بدن خفاش وجود دارد. بنابراین می‌دانیم کووید-۱۹ از